

ОЮУНБЭЛИГЭЭ-АРАДЗОНДОО

Инаг найхан Эхэ оронойнгоо аша туһада эрдэм бэлигээ зорюулабди!

Алдар солото амал

Би театрално-хүгжэмэй училищид ороодуй байхдаа, сценэ, театр тухай юушье мэдэхгүй жбааб. Эндэ дүрбэн жэл хуража, дуулаа хараагүй юумэнүүдтээ танилсааб, үндэр ашата театрална искусствода үнэн зүрхнөө дура-лааб.

Зарим хүнүүдтэ артистын амал эхэл бэлэн шэнгээр үзэгдэдэг, харин энэ бодол огто буруу. Элдэб абари зантай хүнүүдэй образууды сценэ дээрэ харуулх гэшэ бэлэн бэшэ хэрэг. Нэгэрүү оролдосотой-гоор ажаллаагүй шаа юушье боло-хогүй.

Хүн түрэлтэни үбшэн тахалшаа зайлуулжа, утг наһатай, удаан жаргалтай болгохо амалда бүхэ хүсээ үгэнэн хирург Платон Кре-чедэй роль дээрэ энэ жэлдэ хүдэ-лөөб. Сэбэр тунгалаг сэдхэлхөн, холые зоринон хүсэлхөн үнэнөөр харуулхы оролдооб.

Хожомоо советскэ арадайнгаз габьяа эхэтэ хүнүүдэй героическэ образууды сценэ дээрэ зүбөөр харуулхы хүсэнэм.

А. Серебряков, училищине дүүргэнэ залуу артист.

Манай залуушуул Эсэгэ оронтой болоо. Тэдэнэр, залуушуул хадаа айхабар ехэ, тон баян оронойнгоо бүрин эрхэтэ эвэд мүн. Оромной залуушуулай үмөнө үдэр бүхэндэ шахуу шөнө шөнө баялигууды нээжэ байдаг. Энэ хадаа өһөдүнгөө бэлиг, шадабаринуудай дээжэ баялигууды хүгжөөжэ ба дэлгэрүүлжэ байхаар залуушуулые хургаха ёһотой.

М. ГОРЬКИЙ.

Искусствода үнэн зүрхэнһөөн дурлаһан залуушуул

Е. Д. ПРОЗОРОВА, училищин директор.
М. М. ЗАСОРИН, хуралсалай талые даагша.

Байгша оядо Бурят-Монголой театрално-хүгжэмэй Чайковскиин нэрэмжэтэ училищине 25 хүн дүүргэжэ гараба. Тэрэ тоодо драмын 13 актёрнууд, баледэй 6 артистнууд, 2 виолончелистнууд, 2 пианистанууд, 2 дуушал-солисткэнууд театрын мэргэжэтэй хүдэлмэрилгшэд боложо гараа.

Училищине дүүргэгшэдэй зариманинь тухай дээдэ хургуулида эльгэгдэжэ, мэргэжэлэ улам дэшлүүлхэ, зариманинь республикын театруудтэ хүдэлмэрилхэ байна. Залуу актёрнууд хадаа колхозно-совхозно театрта, Бурят-Монго-лой Лениней орденото оперо ба баледэй театрта, симфоническа оркестртэ хүдэлмэрилхэ болобо. Пианистанууд ба солистанууд мэргэжэлэ улам дэшлүүлхын тула-да гүрэнэй консерваторийо хурал-сахаар эльгэгдэхэ юм.

Тинхэдэ виолончелистнууд ахадунэр Михаил ба Сергей Балдаевууд хургуулиа дүүргэй сасуу оперо ба баледэй театрын оркестртэ сэхэ абташань училищинин ехээн амжалта гэшэ.

Театрална таһагай хурагшадые илангаяа тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Искусствода үнэн зүрхэнһөө дурлаһан 20—23 наһатанууд 13 хүбүүд басагад дүршэлтэй багша Н. В. Демидовэй оролдогоор ёһото творческо замда гаража шадаһан бай-ха юм. Олон жэлдэ Станиславскиин ба Немирович-Данченкын сотрудник байһан нүхэр Н. В. Демидов өөрынгөө творческо мэргэ-жэлые залуу актёрнуудта хүсэд дамжуулжа шадаа гэжэ хэлэхээр байна.

Энэ 13 залуу актёрнуудай саашанки творческо замые зүбөөр, ша-дамараар хүтлэбэрлжэ, тэдэнэй мэргэжэлые үдэрһөө үдэртэ дэшл-лүүлхын түлөө оролдохо, анхарал-тай һайн режиссер хэрэгтэй.

Ехэтэ һонирхобоб

Театрално-хүгжэмэй училищинин выпускной курсунхидай таби-шан, А. Корнейчугай «Платон Кре-чедые» хаража, ехэтэ һонирхо-боб.

Залуу артистнууд А. Серебряков, Ф. Сахиров, Е. Болотова гэгшэ-ды тон бэрхээр наадаа гэжэ һан-нам.

Энэ жүжгэтэ хабаадалсагшадта манай удахаар социалистическэ, формоороо национальна культура ба искусствэе улам саашань хүг-жэлсэхэ хэрэгтэн амжалта хүсэ-нэб.

Е. Бараникова, Гүрэнэй Ленинградска универ-ситетдэй аспирантка.

УРАГ ДЭЭРЭ: Училищин драматическа отделениге дүүргэнэ залуу актёрнууд соловушгөө багша-режиссер Н. В. Демидовтай хөөрөлдөжэ байна.

Халуун баяр хүргэнэб

Анханһа хойшо артист болохо гэнэн хүсэл минни наһал бодолые улам хүсэтэйгөөр эзлэһэн байна. Манай Эхэ орон дотор ямаршы зорилгонууд бодото байдал дээрэ бэелүүлэгдэдэг ха юм. Тэрээн шэн-ги минни хүсэл мүнөө бэелүүлэгдэ-бэ.

Ингэжэ, театрта дуртай хүнүүд мүнөө искусствода халуунаар дур-лаһан ба тэрэнэй саашанки хүг-жэлтэдэ бүхэ хүсээ үгэхөөр зори-һон залуу актёрнууд болоод бай-нал. Бидэнэр, училищине дүүргэнэ залуу актёрнууд хадаа хаанта за-сагай үедэ национальна театр гэжэ мэдэхгүй байһан бурят-монгол арадайнгаа формоороо националь-на, удахаараа социалистическэ ис-кусствэе улам саашань хүгжөөлсэ-хэ байһанаараа омогорхонобди.

Өһөдүнгөө эрдэм мэргэжэлые бидэнэртэ дамжуулан, эсэшгүйгөөр ажаллаһан багшанар Екатерина Дмитриевна Прозорова, Николай Васильевич Демидов болон бусадта халуун зүрхэнэй баяр хүргэнэб.

Цыден Цыренжапов, училищине дүүргэнэ залуу актёр.

УРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын театрално-хүгжэмэй Чайковскиин нэрэмжэтэ училищин хореографическа отделениге дүүргэнэ залуу солистнууд Соля Барцева, Валерий Хареев.

В. Пановой фото.

Минии дуратай жанр

Бага наһанһа хойшо балерина болохо дуратай бэлиб. Тезд мүнөө тэрэ хүсэл зорилгомни бэелүүлэг-дэб. Байгша ондо театрално-хүг-жэмэй училищинин хореографическа таһагы дүүргэжэ гарабаб. Манай классынхид булдаа Бурят-Мон-голой Лениней орденото оперо ба баледэй театрта абтаа. Тинхэдэ би өөрынгөө дуратай танцын солист-кзар абтаһан байнаб. Театрта ороод байхдаа, өөрынгөө мэргэжэ-лые дэшлүүлхын түлөө бүхэ оролдолто шадабаряа гаргахаб.

Хуралсалай 6 жэл түргэн үнгэ-рөө. Тингэбэшье энэ үе соо училищинай билдэнэртэ эхэ шэнги тон инагаар наһагдаха болоһон байна. Эндэ би комсомолдо орооб, эндэ ёһото хани барисаан, нүхсэл гэ-шэ.

Соля Барцева, училищине дүүргэгшэ балерина.

Бэлигтэй артистнууды бэлдэхэ

Залуу актёрнуудай табиһан, А. Н. Островскиин «Угытэй гэшэ муу бэшэ» гэжэ жүжэгы харахадэ, амгалтэ һайн гэжэ хэлэхээр байна. Юуб гэхэдэ, залуу артистнууд оро-дой агууехэ драматург А. Н. Ос-тровскиин зохёолы бодото һайнаар табижа, тэрэ усын купешүүдэй абари зан, байдал ба хэлэнэй мая-гые зүбөөр тайлбарилан харуулжа шадаа.

Любим Торцовой роль наадһан артист Серебряковой наздалга илангаяа һайн байна. Артистын нюдэнэй хараса, хүдэлсэ, хэлэн ха-даа Любим Карпычын занда таар-ханхэй ба бүхэ наадалгань ирын байдалайгдал тон адли байха юм.

Мүн артистка В. Найдкова (Лю-бовь Гордеевна) өөрынгөө роль һайнаар наадаа. Саашадаа теат-рална искусствода тэрэнэй улам

мэздэб. Эбтэй эмхитэй учи-лищингаа коллективтэй үнэн зүр-хэнһөө дурлаһан байнаб. Өөрынгөө инаг дуратай багша Татьяна Кон-стантиновна Глязерые мартахагүй хүм. Манниё ёһото солистнууд бол-гохын түлөө Татьяна Константи-новна энэ 6 жэл соо хэдэ шэнээн оролдолто мэргэжэлэе гаргаа гэ-шэ!

Гансал манай орон дотор залуу-шуулай зоринон хэрэг бодото дээрэ бэелүүлэгдэдэг байна. Тинхэнэе советскэ залуу үгэндэ үдэр бү-рин анхарал оролдолто гаргажа байһан манай партида, түрэл эсэгэ И. В. Сталинда халуун баяр хүр-гэхэ байһабди.

Соля Барцева, училищине дүүргэгшэ балерина.

УРАГ ДЭЭРЭ: Училищине дүүргэнэ виолончелистнууд Сергей ба Михаил Зуевууд.

М. Минеевэй фото.

Училищингаа нэрые дээрэ үргэн ябахабди

Минии эдир наһан Иркутска об-ласти Бохойной районой Могол-гэжэ тосхондо үнгэрөө юм. Энэ хургуулида ороодуй байха-а хойшо нотагайнгаа хуурадай дахые ходоодо шигнажа, хүг-жэмэ эхээр дурлагша хэм. 6 на-һатэй байхдаминни минни аба нам-балалайка абжа үгөөгшэ хэн. Минни мандолина, гитара, скрип-ка гармонь гэжэ мэтые абжа үгэ-хэ байгаа. Тэдэ инструментнууд арай аялгануудые бага тэ-нэ наадажа хураһан байнаб.

Эхэ орондоо аша туһыень харюулаб

1944 оной намар би энэ -хургуу-лида ороо бэлэйб. Түрүүшын үдэр-э актёрскэ мэргэжэлэй, уран на-һатан уругууд минни дурые та-биһан юм. Багшынгаа үгэнэн абаринуудые ехэ оролдосотой-гоор дүүргэшэ хэм. Наадалгынгаа эхэ бага сага магтуулхыше, энхидэ ээмэлүүлхыше үе боло-го байгаа.

Хөөрдохи курсайаа элдэб жүжэ-дтэ хабаадалсажа эзхалааб. Дэлмэр «Тартюф» гэжэ комеди-е Мариннын роль наадаһанаа гэнэб. «Хуушанай ханинууд» гэ-жэ жүжгэтэ залуухан басаган ле-вонградка Фронин роль дээрэ тон

хабаадалсажа золтой байгааб. Де-кэтин үүлээр театрално-хүгжэ-мэй училищида ороо хэм.

Тезд тэрэ үедэ хургуулиа дүүр-гэхэ арга болоогүй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхил-хэдэ би Советскэ Арминн зэргэдэ орожо, агаарай флотдо алба хээ хэм. Илалтын үүлээр арминтаа бу-сажа, 1946 ондо дахин училищи-лида ороод, ажаллаа таһарангүгөөр хуралсаһан байнаб. Тин багшын анхарал оролдолгын ашаар мүнөө виолончель инструментые шудал-жа, 5 гэнэн сэгнэлтэйтэйгээр хур-гуулиа дүүргэжэ гарабаб.

Саашадаа театрта хүдэлмэрилхэ зуураа, мэргэжэлэ улам дэшл-үүлжэ, училищингаа нэрые дээрэ үргэн ябахэ тон ехэ зорилго ма-най урда байна.

Сергей Балдаев, училищине дүүргэнэ виолончелист.

дуратайгаар ажыллааб. Намда эдир советскэ басган наһал бодолоороо дүтэ инаг хэн. Тус жүжэгы таби-һанай үүлээр, хуралсални үшөөл бага, өөрынгөө мэргэжэлые үшөөл дэшлүүлхэ ёһотойб гэжэ ойлгооб.

Энэ хэрэгтэни багша Н. В. Де-мидов ехээр туһалаа, реалистичес-кэ искусствода улам дүтлүүлэе. Уран хэлэлгын шалбарида намайе Е. Д. Прозорова хургаа хэн.

Мүнөө драмын артистын диплом абаад байхдаа, советскэ гүрэндоо халуун баярые хүргэнэм, аша ту-һыень харюулаб гэжэ хэлэнэм.

Полина Шопова, училищине дүүргэнэ залуу артистка.

Залуу артистнууд

Улан-Удын театрално-хүгжэмэй Чайковскиин нэрэмжэтэ училищи дүүргэгшэд тухай

Нэгтэ Московско ураннайханай драматическа театрын режиссер Иван Иванович Немирович-Данченко: «Залуу үе болбол ма-мангансал ерээдүйнэй бэшэ, муу-сагайманай бурьялан байгаа шугуудай эгэнэ найханнин гэ-шэ гэжэ хэлэе хэн. Эдэ үгэнүү-дэ тон зүбтэй байна. Социалист-ическэ оронойнгоо урган наһа-батын түлөө тэмсэлдэ эдир залуу-нуу түрү зэргэдэ алхала. Идео-логическа фронтын залуушуул энэ-дүн хэрэгтэ халуунаар хабаа-лсаана. Культура ба искусствэе хүжүүлхэ хэрэгтэ бээ зориулан-дур залуушуудта парти ба прави-лствэе хэлшэгүй ехэ туһа үзүүл-хүнэ. Харгы замыень үнэн зүбөөр эбтэргэе, марксизм-ленинзмийн на-һата гэгэн бургаалуудар ухаан-мольные хуягуулжа, Эхэ оро-нойнгоо эрхим хүнүүд болгон ху-рдуулуулжэ. Манай советскэ орон-до бэшэ тээ барагдашагүй нимэ-мэ жаргалтай, дурлаһан юумээ-дэ уудалжа, хүсэһэн дэ юумэндэ хү-жэ шадалдаг залуушууд хаана-дэ? Уран бэлигтэ хүнүүд капита-лизмын хара тамса соо бээ олоод-ыдаха аа? Угы, хэдэн мянгадэ хүнүүдэй дунда ганса нэгэ «хуби-яатай» хүн байбашье, тэрэ дары миллионер банкирнуудай өөрын-дэи эвэри, худалдаа наймаанай дэ баранинь болоно ха юм.

Эхэб. Энэ хадза республикымнай баярта үдэр болоно. Манай сто-лицын олон театруудай, хүдөө нотагуудай сценэүүд дээрүүд ажаллан байгаа хэдэн олон артист-нууд Ранжуровой нэрэмжэтэ ули-щин 8-дахин номерной хоёр дэвхар гэрые ходоодо найханаар наһажа ябанад. Эндэ яһан олон эрдэм мэргэжэлүүдые тэдэнэр шуда-лааб! Ород арадай классическа драматурги, сценэ ба театрын түү-хэ, Станиславскиин системэ, Глинка ба Чайковскиин зүрхэ булыама аялганууд. Энэ гэрэй богоные олон хүнүүд алжажа гараа. Уранзохёол-шо Балдаев, композитор Батув, РСФСР-эй габьяата артистка Пет-рова, БМАСССР-эй габьяата артист-ка Степанова гэхэ мэтын солото хүнүүд олоно.

Искусствын мэргэжэлтэдые ба-лэдхэдэ гуламта болоо гэжэ тус училищине нэрлэбэл алдуу болохо-гүй бээ.

Мүнөө жэлдэ училищине 25 хүн дүүргэе. Булгааран шахуу гүрэнэй экзэмен дээрэ үндэр сэгнэлтэнүү-дые абан байна. Энэ хадаа хэд-эн жэл соо тэдэнэй оролдосотой-гоор хүдэлмэрилхыень харуулна. Балерина Барцева Соля (багшань Т. К. Глязер) «Хун шубуута нуур» гэжэ Чайковскиин балет соцоо Одиллини партине танцовалжа, эрхимүүдэй тоодо ороһон байна. Виолончелин класста хураһан хүг-жэмшэд ахадунэр Серёжа ба Миша Балдаевууд композиторнууд-классикуудтэ зохёолуудые тон урснаар наадажа, зайн бэлдэхтэ-й байһанаа харуулаа. Баледэй ба хүгжэмэй классуудай хурагшад

шалгалтэяа мун байнаар барижа, гүрэнэй экзаменационно комиссида хайшаагдаба.

Удаань театрална ргделенин выпускной спектакльнууд таби-дажа, городской олонингэдэ хай-шаагдаа. Дүрбэн жэл соо туйла-һан амжалтануудын элитэ хараг-даба. Энэ үнгэрэн хугасаа соо хүн бүхэнинь нилээд олон обра-зуудые наадаһан байха. Жэл бү-хэндэ нэгэнэйн наадаһан роль-нуудые харабал, залуу артистын ургалтые бүри элээр харахабди. Хөөрдохи курсада хуража байха-даа Валия Найдкова жэжэ роль-нуудые наададаг бэлэй, гурбадахи курсада Мольерэй «Тартюф» гэжэ комедиинэ Мариннын роль гэхэ мэтын гол рольнуудые абадаг бо-лоо хэн. Мүнөө Островскиин «Угы-тэй байха муу бэшэ» гэжэ жүжгэ соцооо Любовь Гордеевнагай ро-лине ямаршы нэрэтэй суутай ар-тисткаһаа дутуугүйгөөр, лирическэ һайнаар наадаа. Ингэжэ тэдэнэр мэргэжэлэе ургуулаа.

Үнгэрвэшэ хугасаа соо Остров-скин ба Мольер, Горький ба Шил-лер, Грибоедов ба Шекспир мэтын агууехэ драматургнуудай зохёол-нууд тэдэнэй репертуар соонь оро-но. Нүүлшын жэлдэ тэдэнэр Ста-ниславскиин ба Немирович-Дан-ченкин хани нүхэр Н. В. Демидов багшанда заалгабад. Үндэр эрдэм-тэй театрална педагог, актёрско-ушы олон «ноусанууды» тэдэн-дэ элэрүүлжэ үгөө.

Эдэнэр хоёр ехэнүүд жүжэгүү-дээр, мун ганса акттай гурбан жүжэгүүдээр дипломно ажалаа үгэбэд. Түрүүшын үдэр «Угытэй байха муу бэшэ» гэжэ жүжгэ та-бия. Купец Гордей Торцов (Г. Чи-митов) өөрынгөө басаган Любовь Гордеевнае (В. Найдкова) фаб-рикант Коршуковто (О. Дамбаев) үгэхээс наһахадань, үгытэй боло-һон дүүнэ —Любим Торцов (А. Серебряков) хүндэллэжэ, буруу ябадалһан ахаяа гаргана. Бэе бээдэ дуратай Любовь ба тэдэнэй прижакши Митя (Ц. Цыренжапов) хоёр нилэнэд. Наадалгад энэ жү-жэгэй баян хурса хэлые, гол уд-хые зал соо һууһан харагшадта зүбөөр хүргэжа шадаа.

Митин роль Цыренжапов Цы-ден нарин зохиодор, һайнаар наа-даа гэжэ хэлэхээр байна. Илан-гаяа нэгэдэхки актда гансааран уйдан байһан сценыень тэмдэглэ-мээр. Ами наһаараа хүнүүдые хуу-ража яббан фабрикант Коршуно-вой абари зангые Дамбаев зүбөөр олохо, үнэншэмөөр харуулаа, тин-бэшье газза бээын наадалгада дашууржа, сэдхэл зосооһинь нээжэ шадаагүй гэжэ наһагдана. Гэрэй эзэн Гордей Торцовой роль наадаһан Г. Чимитов мундуу ру-нхи купецэй образые һулар харуу-лаа. Сценэ дээрэ залуу артистад творческо зориг, бээдэ найдал-гай дутаһа ха. Пелагея Героовна-гай рольдо Гунсамэ Балдаева, за-луухан эхэнэр Анна Ивановнагай

рольдо Тамара Бабушкина гэгшэд һайнаар наадаа.

Эдэни ходоодо манай мүнөөдэр-эй тематика һонирхууддаг байна. Үнгэрвэшэ жэлүүдтэ «Залуу Гварди», Малюгинай «Хуушанай ханинууд» гэхэ мэтын жүжэгүү-дые наадагша бэлэй. Мүнөө совет-скэ байдал тухай бэшгэдэһэн ста-лииска шангай лауреат А. Кор-нейчугай «Платон Кречет» гэжэ драмые шалгалтын үедэ табиһан байха юм.

Тус жүжгэ хадаа советскэ эзрим хүнүүдэй зан абари соо үлэнэн хуушанай барга заншалнуудай үлгэлдүүлгэдэ эсэргүүсэн, манай шэнэ ёһо гуримуудай тэмсэн, ила-жа байһанын харуулна. Платон Кречет урдань маинистт яббан хтн. Советскэ засагай үедэ хура-жа, эрхим зэргын медик болонхой. Ёһотой советскэ врач байһаг тула-даа өөрынгөө мэргэжэлые, эмнэл-гын методуудые улам дэшлүүл-дэг, элдэб туршалганууды хэдэ-дэ байгаа. Харин больницые дагша Аркадий Павлович тэрээндэ наал-та хориг хэнэ. Энэ хүн ноур сахи-даг, бюрократ зосоохитой, гансал өөрынгөө амгалан тайбанине юн-һэшье үлүүдэ тоолодог байба. Гэрэлхэжэ байһан Лида басага-ниннь һүүлэй һүүлдэ Аркадий Павловичта дураа гутажэ, Плато-нине һунгахан гайхалгүй.

Хүндөөр үбшлэһэн Лидын эсэгэдэ Кречет операци хээ. Тезд үндэр наһатай үбгэжөөл тэрэниинь даангүй наһа барашоо. Энэ ушарые хирург Кречедэй «ээлжээтэ аюл-та туршалган» гэжэ больницые дагша зэмэлэе. Сэбэр сэхэ зан-тай советскэ хирургын нима хүндэ

гэмнэлгэдэ ороод байхадань Гор-исполкомой түрүүлгшэ Берест бо-лоһон ушарай буруу зүбшын хур-саар шалгажа, Кречедэй зэмэгүй-ень толоруулаа.

Платон Кречедэй роль наадаһан А. Серебряков хатуу зоригтой үнд-эр бодолтой хүнэй образые тайл-барилхадаа ехээн амжалта туй-лаа. Сценэ дээрэ даруу тоботой наадалгань үнэншэмөөр харагданэ. Жэшээлхэдэ, 4-дахи актда, аюулда ороһон Министрэй ами наһые абар-хэ хэрэгтэ Серебряков гайхама бэрхээр наадажа, манай ороной хүнүүдэй һайн байхан сэдхэлхы-нээ шадлаа. Ная мянган хүнүүдэй зүрхые шагшанан терапевт Бубли-цые Василий Найдков тон һонир-холтойгоор, хүню юмортойгоор харуу-лаа. Гунга Чимитов Гориспол-комой түрүүлгшэ Берестын рольдо наадаба. Берест хадаа ёһотой үнэн замта болшвеник, тойрожо байһан зомдоо дулаанаар хандадаг, хара будуулгн байдалые хайраггүйгөөр усаджаха шаддаг хүн. Энэ роль-до Чимитов тон һайнаар наадажа, сохом бээ олоо гэхэдэ болоно. Бишыхан Майяе наадагша Е. Бо-лотова, Лиды наадагша П. Шопо-ва гэгшэд харагшадһа һайн сэг-нэлтэ абаа.

Мун ганса актуудтай М. Горь-кийн «Страсти Мордэсти», К. Пау-стовскиин «Һайрамай уһан», Ц. Шагжинай «Нэгэ асуудал» гэжэ жүжэгүүдтэ В. Сахиров, Е. Семе-нова, М. Гергесова гэгшэд һайнаар наадаа. Ингэжэ тус спектакль-нууды табигша Н. В. Демидов, мун тэдэнгэдэ хабаадагшад жүжэ-гүүдэй гүнзгы удхыень зүбөөр элэрүүлжэ шадаһан байна.

Ц. ЖИМБИЕВ.
«БУРЯТ-МОНГОЛЫ ҮНЭН»
1949 оной июлиин 19

Хүдөө ажыхын нөлөөгөөр гүрэнгээ болзорноо урид тоосохо

Хүдөө ажыхын аргелхүүдье эмхидхэлэй ажыхын талаар улам саашаан бүхжүүлж, колхозно тарвагадай материална ажабайдалыг улам сайжруулха зорилготойгоор советскэ правительство болбол колхознигуудай ажалта үдэрөөр олофон мунгыг болон бусад олзыг нөлөөгөө сүүлэлэн байна. Тийхэдэ колхознигууд гансахан үмсынгөө мэдэлдэ байһан ажыхынаа ородог олзо дохуудай хэмжээгээр хүдөө ажыхын налог түлээхэ болно.

Тэрэнтэй хамта, хүдөө ажыхын налог тухай хуули хадаа хүдөө нотагуудай арад зондо олон янзын, айхотар ехэ хүнгэлэлтэ үгдэг юм. Жэшээлхэдэ, колхозуудай гэршүүд үмсын ажалтай тарвагалта орходо хоёр дахин бага налог түлээхэ байна. Мүн тэршэлэн гэршүүд дахь ажал болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай нэгдэхи, хоёрдохи группануудай инвалидуудта, I ба II-дохи группануудай ажалтай инвалидуудта, үндэр найзтай болон колхознигуудта (эршүүл 60, өмөгтэйшүүд 55 наһанһаа дээш, хэрбээ тэдэний бүлэдэ ажал хэжэ шадха хүнэй үгы һаа) мүн лэ ехээн хэмжээтэй хүнгэлэлтэ хүдөө ажыхын налогтой хуулин ёһоор үгтэхэ юм.

Мүнөө манай республикын финансова органуудай хүдэлмэрилгэгшэд хэн ямар юмэньхэн, хэды хэмжээний налог түлээхэ байһа, нини элрүүлэхэ гэсэн ехээн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ байна. Энэ бэлдхэлэй хүдэлмэри тон ехэ удхашартай хэрэг мүн. Юуб гэ хэдэ, имгалтэ зүбөөр хэдээн тоо бүридхэлхэеь налогые зүбөөр суглуулха ябадал дулдыдаха байна бхүү. Тийхэдэ, хүдэлхэ ба хүдэл, хэжүй бүхы зөөринүүдэй налог түлээхы зүбөөр, дүүрэнгээ элишлэн гаргаха хэрэгтэ финансова органууд, нотагуудтахи советскэ органуудай хүдэлмэрилгэгшэд онсо анхаралаа хандуулха үгдэгтэй.

Недондо жэлдэ зарим аймагуудай финансова ба советскэ хүдэлмэрилгэгшэд хүдөө ажыхын налогто бэлдхэл хэжэлдэ, ехээн алдуу эндуунуудыг гаргаһан байгаа. Баргажанай, Прибайкальска, Иволгын аймагуудта налог түлээхэ объект, нүүдэ элрүүлхэдэ, зарим газарнуудта бүхэл хуурын газарнуудыг орхижорхойнон ябадал үзүүлгэ хэн. Иймэ байдлыг мүнөө жэлдэ яабашы гаргажа болохогүй.

Хүдөө ажыхын налог тухай хуули хүдөөгэй арад зондо үргэжөөр ойлгуулха нийтын хүдэлмэри хадаа налог түлээхэдэ гүрэнгээний хуули уялгата түлбэри сар болзор соонь оруулхаар хүмүүжүүлдэг хурса зэбсэг болохо үгэнэ. Тийхэдэ хүдөө ажыхын налог тухай хуули тухай анэ гэнээр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха шукал.

Хүдөө ажыхын налог тухай хуули хайнаар ойлгуулан нотагуудта налог суглуулха түсэб недондо

1—2 һараар болзорноон урид дүүргэдээн ба үлүүлэн дүүргэдээн байгаа. Жэшээнь, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри Сэлэнгын аймагай Нохёной сомондо (сомгүйсэдкомой түрүүлгэшэ нүхэр Лумбунов, налоговой агент нүхэр Дашев) хайнаар табиглаһан байгаа. Тус сомоной Советэй ээлжээтэ сесси дээрэ хүдөө ажыхын налог суглуулха тухай асуудал онсоор зүбшэн хэлсэгдээн юм. Тийхэдэ, эгээн түрүүлжэ Советэй депутатууд, эдэбхитэдэ налоогоо сар болзор соонь түлээхэ, бусадта большевикскэ жэшээ харуулха гэһэн шийдхэбэри баталаад, тэрэнэ хамтар дээрэн бэлдүүлэн бэлэй. Тийхэдэ арад зонинь налоогоо сар болзор соонь түлээхэ дүүргээн байгаа.

Тус сомоной Советэй депутатууд, эдэбхитэдэ өөһөлдө тохогодон нологуудыг түлөөд ханаагаа амарагүй, харин Советэйнгэ бюджетно-финансова комиссин гэршүүд болон эдэбхитэдэ хамта бригада, зверо, фермэнүүдтэ ябаха, ехээн эмхидхэлэй ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хэһэн байха юм.

Мүн тэршэлэн Торин аймагай Дээдэ-Бургагтайн, Закаменай аймагай Сагаан-Мориной ба Утаата-Далхайн, Хорин аймагай Хандагатайн сомоонуудай Советүүд нини методтэйгээр хүдэлмэрилжэ, хүдөө ажыхын налогыг сар болзор соонь амжалтатгайгаар дүүргээн байха юм. Тийхэдэ Сэлэнгын, Ахын, Яруунын, Хорин, Закаменай аймагуудай советскэ ба финансова органуудай хүдэлмэрилгэгшэд социалистическэ мурсыөө үдэр бүри үргэдхэн, хүдөө ажыхын налогтой түлбэриг болзорсоонь урид дүүргэжэ ябадалыг хангажа шадха хэн.

Кяхтын, Кударын, Эдын, Тарбагатайн, Тунхэнэй аймагуудай советскэ болон финансова органуудай зарим хүдэлмэрилгэгшэд энэ гүрэн турын шухала хэрэгтэ ёнто тэдгээр хандаһан байгаа. Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри дулаар хэһэн ба социалистическэ мурсыөө дэлгэрүүлгэгүй дээрэнь, хүдөө ажыхын налог түлээхы сар болзор соонь дүүргэжэ шадхагүй, эсэстээ ехээн үри доёнхотой болохо хэн. Тийхэдэ сомон соогоо хэдэжэ байһан социаль-культурна хэмжээ-абуулануудыг сар соонь, дүүрэнгээр финансирвалжа шадхагүй бэлэй.

Колхознигууд болон колхозниганауудай гүрэнгээний үмэнэхи уялгата түлбэриг болзорсоонь урид дүүргэжэ гэһэн оролдоото хадаа тэдэнтэй советскэ патриотизмыг харуулан формонуудай нэгэнинь мүн. Колхозно тарвагалт өөрингөө түрэл советскэ социалистическэ гүрэнэй сэрэгтэ ба экономика хусэ шадалыг улам саашаан бэхжүүлхы шармайн оролдоно.

Кабанскын аймагай Колёсовско сельсоветэй, мүн таршэлэн Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Байкало-Кударын аймагуудай колхознигуудай 1949 оной хүдөө ажыхын налоогоор мунгэ авансаар оруулжа байһан баримтанууд хадаа колхозно тарвагадай дунда советскэ патриотизмын үргэнөөр дэлгэрһини сэхэ гэршэлнэ. Иймэ патриотическэ жэшээнүүдыг нотагуудтахи Советүүдэй, финансова органуудай хүдэлмэрилгэгшэд халуунаар дэмжэн, тэрэниг бүгэдэн хүдэлхэн болгохо уялгатай Энэ хүдэлмэрилгэгшэ нотагуудтахи партийна организационууд туһаламжа үзүүлжэ байһаниннь мэдээжэ.

Ажалшадай депутатуудай нотагуудтахи Советүүд, мүн финансова органууд хүдөө ажыхын налогыг тушаан абалгыг культурнаар амхидхэхэ, томо томо хуурын газарнуудта налоговой агентын кассыг нэхэ зуураа, налог тушаан абаха графигаа арад зондо эртээнһээ сонсохо үгдэгтэй.

Һаяхан финансова органуудай хүдэлмэрилгэгшэд республиканска зүбшэн боложо, 1949 оной хүдөө ажыхын налогыг политическэ үндэр хэмжээндэ үнэргэхэ тушаа тодорхой хэмжээ-буулануудыг баталһан ба энэ оной хүдөө ажыхын налогтой татабарие Агууехэ Октябрска социалистическэ революцион 32 жэлэй ойдо бүримһэн дүүргэхэ гэһэн тон харюусалгатай ба хүндэтэй социалистическэ уялануудыг бэе дээрэ даажы абалһан байна. Энэ үндэтэ зорилгоо дүүргэхэ байһандань амаршы ажаг нэжэж байхагүй.

Мүнөө ажалһан арайдай политическэ эдэбхи дээдэ хэмжээндэ үррээ. Советскэ хүн бүхэн дайнай үлүүлэй сталинска табанжэлэй түсбэе болзорсоонь урид дүүргэһэн түлээ унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Иймэ услоvido арайдай ажыхыг финансирвалгада зоруулагдаха хүдөө ажыхын налогтой татабарие амхитэй гуримтайгаар, нэгэшы алдуу эндүүгүйгөөр үнэргэхэ гэшээ советскэ болон финансова хүдэлмэрилгэгшэдэй мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоод байна бхүү. Олонитын патриотическэ хүдэлмэриг зүб замаарын жолодон хүтэлбэрилжэ ёһотойбди.

Нотагуудтахи партийна, советскэ органуудай болон үргэн нинтэ эдэбхитэдэй үдэр бүрин туһаламжа дор, манай республикын финансова органууд энэ жэлэй хүдөө ажыхын налогыг амжалтатгайгаар шийдхэхэ бээ гэжэ сохон найдаһандан.

В. Миңеева,
БМАССР-эй финансуудай Министерствын налоговой таһагай начальник.

ЗУРАГ ДЭРЭР: Бичурин аймагай «Борей Октябры» колхозой түргү хаалиһан Васса Карповна Тетерина.

А. Чечинэй зураг.

Манай республика дотор

Ажитаторай № 13 блокнот хэблэлхэ гараба

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой пропаганда ба агитациян таһаг ээлжээтэ агитаторай № 13 блокнот хэблэлхэ гараба.

Энэ блокнот «Хүдөөгэй агитаторнуудай шухала зорилгонууд» гэһэн түрүү бэшгээг захалһан. Удаан С. Коноваловай «Түрүүшын алхамууд», Н. Шабановай «СССР-эй Агаарай Флотой Удэр», мүн научно-гэгэрэлэй темээр «Юундэ аянга болодог бэ?» гэһэн статья, нүүдэ толилодобо.

Тэршэлэн агитационно-нигтын хүдэлмэрин хронико хэблэгдэнхэй.

Бэлд хэлэй хүдэлмэрилгэгшэ-ажитатор

Яруунын аймагай Витимскэ сельсоветтэ бэлдхэлэй агентаар хүдэлмэрилгэгшэ И. Григорьев хайнаар хүдэлмэрилжэ. Энэ нүхэр үлүүлэй тэдэ арад зонд дунда гурбан жэлэй түсбэе, малажалай продуктуудыг бэлдхэхэ тухай парти ба правительствын тогтоолууд тухай хэдэн хөөрлөөнтүүдыг үнэргэжэнь байха юм.

Энээнэй ашаар, тус сельсовет гүрэндэ мяха, тобо тушааха уялгатай түсбэе амжалтатгайгаар дүүргэжэ.

А. Торонов.

Шофернуудыг бэлдэнэ

ДОСАРМ-ын Республиканска комитетэй дэргэдэ авто-мото клубта городской ДОСАРМ-ын эхин организационуудай гэршүүд хүдэлмэригөө табалгаргаггүйгөөр хуралдаһа, шоферой мэргэжэл шудална. Эндэ 1949 оной эхиндэ 6 группа эмхидхэгдээн юм. Тэдэней 2 группанихид 560 часай программые дүүргэжэ, шофернуудай мэргэжэлтэй болобо.

Мүнөө үлгэшэ 4 группань хуралсалаа үргэлжэлүүлжэ байна.

Хүүгэдэй талмай эмхидхэгдэбэ

Һаяхан Закаменай аймагай Хужарай долоон жэлэй хургуулин дэргэдэ хүүгэдэй талмай эмхидхэгдэбэ. Эндэ колхознигуудай хүдэлмэрилгэгшэд, албахагшадтай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудай 30 хүүгэдэ амарна. Аймгүйсэдкомой шийдхэбэрин ёһоор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудай хүүгэдэ түлбэригүүгөөр амаржа байха юм.

Хүүгэдэй дунда культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриг ёһотой хайнаар эмхидхэхын тула тусгаар пионерскэ талгай байгуулагданхай. Тэндэнь библиотеке, хужжэмэй инструментууд, шатар, даам, домино гэхэ мэтэнүүд бии.

Р. Гармаев.

120 зүгышаниг хургаба

1947 ондо Мухаршэбэрэй аймагай Хонхой тохсондо зүгышанэй нэгэ жэлэй республиканска хургуули эмхидхэгдээн юм. Недондо тус хургуули зүгы үсхэбэрилжэ хэрэгтэ 50 хүниг хургажа гаргаа. Мүнөө эдэней олонхидын республикын аймагуудай колхозуудта хүдэлмэрилжэ байна. Энэ жэлдэ тус хургуулида 50 курсантууд хурана.

Энэ хургуулида Михаил Николаевич Козин багшална. Энэ нүхэр үннөө хойшо зүгын ажалда хүдэлмэрилжэ, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. 13 жэл соо Бурят-Монголоо хүдэлмэрилжэ зуураа, 120 зүгышаниг хургажа гаргаа.

С. Золбоев.

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОН

ХИТАДАЙ АРАДАЙ СҮЛӨӨЛӨЛГЫН АРМИИН ГЕНЕРАЛЬНА ШТАБАЙ КОММЮНИКЕ

БЭЙПИИ, июлин 16. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай арайдай сүлөөлэлгын армийн генеральна штабай коммюнике толилодобо. Тэрэн соо ийгэжэ хэлэгдэнэ; арайдай сүлөөлэлгын дайнай үргэлжэлхэн гурбан жэл соо гоминдан 5.691.400 хүниг гээбэ. Эдэһээ 60 гаран процентийг плэндэ абтаһан, 27 үлүүтэй процентийг алуулһан ба шархатаһан, 12 үлүүтэй процентийг арайдай сүлөөлэлгын армийн талада һайн дураараа ороһон байха юм.

1948 оной июлин 1-һээ 1949 оной июлин 30 хүртээр гоминдан 3.500.000 хүниг гээһэн байна.

Мүн энэ үе соо арайдай сүлөөлэлгын арми 1.432.900 хүниг гээһэн байна. Эдэһээр 86,9 процентийг шархатаһан ба алуулһан, 13 үлүүтэй процентийг мэдэгдэхгүйгөөр үгы болон, минд 0,73 процентийг тайлбарлан хэлбэл, нэгэ проценттээ доошһон плэндэ абтаһан байна.

Июлин эсэгтэ сүлөөлэлгэһэн районуудай территория 2.962.800 дүрбэлжэн километр гү, али Хитадай бүхы территориян 30 гаран процентийг болно. Сүлөөлэгдэһэн районуудай арад зонинь 279.284 мянган хүн гү, али Хитадай зоний 58 үлүүтэй процентийг болно.

17 провинцинууд бүримүйн сүлөөлэгдэһэн ба үшөө 3 провинцинуудай эхэниг хубинь сүлөөлэгдэһэн байна.

Сүлөөлэгдэһэн районуудта томоноуд ба уездэи городуудтай тоонь 1061 гү, али Хитадай томо ба уездэнь бүхы городуудай 52 үлүүтэй процентийг болно.

Сүлөөлэгдэһэн районуудай территория дээрхи түмэр замуудай утань 21.682 километр, тайлбарлан хэлбэл, Хитадай бүхы түмэр замуудай 80 гаран процентийг болно. Сүлөөлэгдэһэн районуудта 17.185 километр гү, али түмэр замуудай 79 үлүүтэй процентийг хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй.

«БАРУУНАЯ СОЮЗАЙ» ОРОНУДАЙ НАЦИОНАЛЬНА ОБОРОНЫН МИНИСТРНУДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ ТУШАА

ПАРИЖ, июлин 16. (ТАСС). Люксембургһаа Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, баруун сэрэгтэй блогто нэгдэһэн ороноудай национальна оборонын министрнуудэй конференци үсэгдээр үдэш дүүрбэ. Энээн тушаа коммюнике дотор ийгэжэ хэлэгдэнэ: «Министрнууд болбол «Баруунай Союзай» ороноудта сэрэгтэй материалнуудыг үйлдбэрилжы ехэ болгохо тухай асуудалда тусгаар анхаралаа хандуулаһан байна».

Министрнууд болбол табан ороноудай хамтын түсбэе хайшаһан ба бүхы хүснүүдээ бэлдхэлхыг хайжаруулха тушаа хэмжээнүүдыг абалһан байха юм.

САША-ГЭЙ БУЛАД ХАЙЛУУЛГЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ИОРК, июлин 16. (ТАСС). Салин хулыг дээшлүүлхэ тушаа арилтэйгээр июлин 16-да болохоор хараалагдаһан, САША-ГЭЙ булад хайлуулгын промышленностин хүдэлмэрилгэгшэд забастовко болохо боллобо. Булад хайлуулгын промышленностин хүдэлмэрилгэгшэд профсоюз ба булад хайлуулгын компани хадаа булад хайлуулгын промышленността 60 үдэрэй турша соо «эбсэрэлгэ» тогтоохо тухай, мүн арсалдануудэй би болон баримтануудыг элишлэхэ тушаа президентскэ комиссине байгуулжа тухай президент Трумэнэй дуралхалы хүлээжэ абаба.

Ассоциатед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, булад хайлуулгын компаниудтай хайлсээнүүдэй эхилһэн саһаа хойшо профсоюз болбол забастовконуудай болохо ябадалыг болмулха тухай зорилго урдаа табилһан байгаа гэжэ булад хайлуулгын промышленностин хүдэлмэрилгэгшэдэй союзэй түрүүлгэшэ Мэррей мэдүүлбэ. Энэ забастовко эхилэшы һаа, үрэтэй байхгүй хэн. Юуб гэхэдэ, нэгдэхээр профсоюзай түрүүлгэшэ Мэррей

туһаламжа эрижэ президент хадаа, булад хайлуулгын нинуудтай хэһэн өөрингөө толилодоһа мэдэрһэн хоёрдохоор, забастовко булад хайлуулгын бүхы ленностьда болохоор хараал бэшэ, харин түрүүшээр булад хайлуулгын асархан компаниудай предпритянууд дээрэ хоор хараалагдаһан байха

ФРАНЦИДА ИЮЛИИ 16-НАЙНДЭРЛЭЛГЭ

ПАРИЖ, июлин 16. Французска Национальна —июлин 14 французска партида тэмдэглэгдэжэ, агрессив лангическа пакта эсэргүү, рамдалтай түлөө тэмсэлэй тү үнэргэгдэбэ.

Марсельдэ болоһон демонстрацида 100 гара мянган хүн хара саа. Профсоюзудай Буха Федерациин генеральна секретар Сайян, мүн Националь ланзай депутат Жан Крүгэһэдэ демонстрациин тэ ябалсаһан байна: Тэршэлэн Арль, Ля-Сьота гэжэ бол ажалшад, демократууд бол коммунистуудай хүсэ эхэ монстрацинууд боло: Атлантти пактыг ратифициров Вьетнамда боложо байһан болоулжа гэһэн эрилтэтэй ган ажалшадтай демонстраци Тулон, Салерн, Сен-Тропез департаментын бусад городо болоһон байна. Брив-ла-Городто болоһон арайдай парти хадаа «Вьетнамда эб нэгэ тогтоохой!», «Атлантти пакта болоулжа!» гэһэн лозунгуу үнэргэбэ.

Монсо-ле-Мин городто 14-ниие тэмдэглэһэн ехэ демонстраци болоо. Полициин баал бэшы һаань, Труа городто зоний хэбаадалгатай демонстраци болоһон байна. Эб найра хамгаалгын түлөө Бастиа (Кан) городто болоһон митинг Франциин коммунистическэ партинорой гешүүн Лоранова үгэ хэлбэбэ.

АМЕРИКАНЦУУД КАНАДА БОЛОН АЛЯСКАДА ТҮМЭР ЗАМУУДЫГ БАРИЖА БАЙ

ОТТАВА, июлин 16. Канадийн Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Канадын хой бидахи: Британска Колумбий, гэжэ провинцинуудтахи, Париканска түмэр замуудыг канешуудай үргэдхэхэ эхилжэ, Канада-Аляск гэжэ түмэр замыг байгуулгын компани соо Эдэ хүдэлмэринүүдтэ 1 миллион доллар гаргашалагдаха Энэниие американска компани САША-ГЭЙ правительствосировалжа юм.

СТОУН АМЕРИКАНСКА ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ПОЛИТУХАЙ

НЬЮ-ИОРК, июлин 16. Президент Трумэн ба таршэньгөө хадаа гадаадын гүдэй министрнуудэй Советрижска сессий дүнгүүд зорно юумые американска зоруута ноужа байна гэжэ «Ли компас» газетын шэһэн Стоун бэшэ. Юуб гэхэдэ сессийн туйлалтанууд тухай бэшэ һаа, Хойто-аглант договорой үндэһа хуурын ха байшынь тэдэнэр хайтарна.

Американска делегаци ошохоодо, имгалтал арасжа болохогүй юумые баталжа мүн Нюергөө Холбоото Штат бусажа ерэхэдэ, парижскэ туйлалтануудыг али болохо гадхаха гэһэн тактикатэй Стоун заана; Трумэн, мүн бид хид, зүүнхид хоёрой хооршанга байдалыг хуладала боото Штадуудта

Холбоото Штатуудай галтигкы сэрэгтэйхид тэдэнэр хадаа «туйлай ехэ» хүснүүдыг байгуулха зорилгоор уласхоорондын хэсгтэ байдалыг дэмжэхыг аригнэ. Энэ хадаа гадаадын политическэ тэдорхойлодог да юун болодог байһан жэшээ болохо үгэнэ» гэжэ заана.

ХРОНИКО

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр А. А. Вознесенские РСФСР-эй Гэгээрэлэй Министрын уялгана сүлөөлбэ.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр И. А. Министрын уялгана сүлөөлбэ.

Харюусалгата редактор Д. Д. ЛУБС

Колхознигуудай ажалтай эмхидхэл ба түлөөны гуримтай болгохо

Колхозуудта ажалтай эмхидхэлэй хайжаруулха, бүтэсэнь дээршүүлхэ, түлөөны гуримшуулха хэмжээнүүд тухай ССР Союзай Министрнуудай Советэй 1948 оной апрелин 19-нэй тогтоолой үндэһээр Бурят-Монголой республикын колхозуудта ажалта үдэрнүүдэй хэр зүбөөр гаргашалагдаг байһанин шалгажа үзэгдэһэн байна.

Ажалы зүбөөр түсбэлхэ, тэрэнэй дүүргэлтэ шадамар бэрхээр эмхидхэхэ, бүтээгдэһэн ажалыг нингтаар бүридхэхэ, сэгнэхэ-нимэ гурбан эрилтэнүүд зарим колхозуудта үшөөл хүсэд хайнаар бэлдүүлэгдэнгүй. Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Партизан» колхозой таряанажалэй № 1 бригада 566 ажалта үдэр арбилһан байба. Тэдэ, энэ хадаа ажалта үдэрнүүдыг зүбөөр гаргашалһанһаа бэшэ, харин түсбөөр хараалагдаһан хүдэлмэри-нүүдыг дүүргэжүүлхөө болоо. Жэшээлхэдэ, үржээг арилгагүй, саһа тогтоохо, нотагай үгэжүүлгэ суглуулха түсбүүдыг гүйсэдхөггүй байха юм.

Хабарай тарилгын үедэ морин пугаар хахалагдаһан газарай гектар бүридэ гаргашалагдаһан ажалта үдэрэйнь тоо бригада бүхэндэ ондо ондо байдаг. Нэгэдэхи бригада—2,66 ажалта үдэр, хоёрдохи бригада—3,0 ажалта үдэр, гурбадахи бригада—4,0 ажалта үдэр, дүрбэдэхи бригада—2,25 ажалта үдэр гаргашалһан байна. Энэ юун дээрэһэ болонб гэхэдэ, энэ колхозой правленийн түрүүлгэшэ, счетовод, шалгалтын комиссин түрүүлгэшэ бригадануудай ажалта үдэрнүүдыг бүридхэдэг дансануудыг шалгажа үзэгдэггүй байна.

Тус аймагай 17 партсъездын, Ворошиловэй нэрэмжэтэ, «Красный Заган», «Ударник» колхозуудта, мүн Тарбагатайн аймагай Сталиной нэрэмжэтэ, «Политотдел» колхозуудта үйлдбэрин түсбүүдыг табилан болошыг, ажалта үдэрнүүдыг гаргашалжа түсбүүдыг мүнөөшө болотор табжа хүсэд дүүргэдүй. Тийхэдэ ажалта үдэрнүүдыг гаргашалжа түсбүүдыг табиха хэрэгтэнь өдэ аймагуудай хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд колхозуудта зохистой туһаламжа үзүүлжэ шаданагүй.

Мүнөө, малажалыг хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсбэеи ёһоор урда жэлнүүдтэ колхозуудай үйлдбэрин түсбүүдтэ, фермэнүүдэй үйлдбэрин даалбаринуудта хараалагдаггүй байһан хүдэлмэринүүд орохо гэшээ. Малай шэнэ байрануудыг бариха, тэжээлэй культурануудыг тариха, уһа намаг хатааха, сабашангай газар үргэдхэхэ гэхэ матын хүдэлмэринүүд болоо. Тийхэдэ энэ хүдэлмэринүүдтэ гаргашалагдаха ажалта үдэрнүүдэй түсбэ зохожо, тэрэниг фермын, бригадын, бүхы колхозой нийтэ түсбэтэ тааралдуулан оруулха шухала болоно.

Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Заган», «Ударник», 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта ажалтай түлөөнэй үгэхэ гуримыг хазгайруулдаг ябадалнууд нилээд олон. Эдэ колхозуудта даажэ абалһан үнэдээ харуулаха, хааха, шэбэхэ шабаһанын түхэ матын хүдэлмэринүүдэй наалшад—хүршээдэй өөһэдэнь ариун уялга байбашы һаань, тус хүдэлмэри бүридхэ ажалта үдэрнүүдыг үгэдэг байха юм.

Гадна, мориподой ажалта үдэр баһал буруугаар гаргана. Хэтэрхэдэ морийдой һүүл, дэллэ хайшалһан, һамнаһанай, туруень өөлэһэнэй түлөө гэхэ мэтэдэ ажалта үдэрнүүд үгтэнэ.

Зарим колхозуудта бүтэһэн ажалтай тоо, шанар харалсангүй, харин үдэрэйнь тоогоор ажалта үдэрнүүдыг бэшдэг ушарнуудыг бии. Мүн харуулаһанда зунай сагта 0,50 ажалта үдэр үгэхын орондо 1,0—1,25 үдэр, элүүр энхэ тугал абжа, 20 хонотор тэжэһэн, харананай түлөө наалшанда 12 ажалта үдэрэй орондо 19—20 ажалта үдэр үгэдэг байгаа.

Эдэ бүгэдэ хадаа ССР Союзай Министрнуудэй Советэй 1948 оной апрелин 19-нэй тогтоолыг хазгайруулан ябадал болоно. Энэ тогтоолой ёһоор колхоз бүхэндэ дүүргэдэһэн хүдэлмэри, гаргашалагдаһан ажалта үдэрнүүдыг бүридхэхэ данса байха ёһотой байгаа. Гэбэшэ, олхын колхозуудай счетоводууд мүнөө хэрэтэр энэ данса бии болгоогүй. Тийн аймагай хүдөө ажыхын таһагуудай инструктор-бухгалтернууд, мэргэжэлтэшы нимэ дансатай болохо ябадалһан колхозуудай счетоводуудта туһалдггүй байха юм.

Ажалта үдэрнүүдыг бэшэхэ, бүридхэхэ ябадалы гуримтай болгохо гэшээ тэрэ бүридхэлхэдэй, счетоводуудай, колхозуудай түрүүлгэшээрэй зайлашагүй ариун уялга мүн.